

IN MEMORIAM

*Székács-Weisz Judit***Edith**

Nagyon napsütötte volt a december Triesztben abban az évben.

A pszichoanalízis kultúrája volt a témája annak a kongresszusnak, melyen részt vettünk 1985-ben... Bizony: harminc évvel ezelőtt!

Az előadások mindig egy kicsit későn kezdődtek, és két óra körül már nagyon boldogok voltunk, ha sikerült találnunk egy asztalt az étkezőben, ahol leültünk, bekaptunk valamit, és emésztetni kezdtük a délelőtti hallottakat. (A többes szám kis csoportunk tagjaira vonatkozik. Ketten kevéssel azelőtt szereztük meg az analitikusi képesítésünket, mondhatnám „debütánsok” voltunk az ilyenfajta nemzetközi rendezvényeken.)

A magyarok, Ferenczi és a Budapesti Iskola gondolatainak szóvivői sokévi hallgatás után azokban az időkben jelentek meg ismét a nemzetközi szakmai porondon. Újra meg kellett találni a helyet és a sajátos hangot a nemzetek között.

A háború előtti meghatározó években Budapest volt – Bécs után – a pszichoanalízis „második fővárosa”. Rövid időn belül a történelem közbeszólt, és az analitikus mozgalom fejlődése és folyamatossága erőszakos módon megtört. Megérteni, hogy mi történt, az üldözések természetrajzát, az elveszett életek, otthonok és nyelvek hiányát, feldolgozni próbálni a sikertelen és sikeres emigrációk történetét jelentős feladattá vált számunkra mind a rendelők falai között, mind a saját életünkben.

Trieszt ennek az útnak egy fontos állomása lett.

Természetesen, ahogy ott az asztal körül ültünk és a kávékat kavargattuk, egyáltalán nem sejtettük, hogy valami olyan történik aznap délután, ami az elkövetkező évek során lényegesen befolyásolja majd szakmai (és egyéni) pályánkat. Precízebben fogalmazva úgy is mondhatnánk: nem számítottunk arra, hogy megjelenik valaki, aki belép a képbe, és elkezd megváltoztatni a történetünket.

Persze mondanom sem kell, hogy Edith-ről beszélek, aki besétált a terembe; elegánsan és impozánsan – mint mindig. Barna bundát viselt (végül is kint hideg volt), és ellenállhatatlan mosolyainak egyikével hozzánk fordult: – Lenne számomra hely ennél

az asztalnál? – Igent mondtunk... és kicsit összébb húztuk a székeket, míg ő letelepedett az üres székre, ügyelve arra, hogy ki ne lötyögtesse a kávéját.

Az első fél órában kiderült, hogy Bécsből származik, és magyar gyökerei is vannak. (Nem csoda, Mikes György szerint mindenkinek van egy magyar nagymamája... illetve, mint Edith esetében is, legalább egy nagyapja.) Megtudtuk, hogy szociológus, a pszi-choanalízis történetével (is) foglalkozik, hogy éppen a Freud-tanítványok Amerikába érkezéséről ír. Előadásának címe is ez volt. Maga is emigráns lévén fogékony volt arra, mit jelent Európa keleti szélén próbálni létezni és analitikusként dolgozni, nem kellett sokat magyarázni az átélt traumákat és túlélési stratégiákat, melyek segítségével életben lehetett maradni.

Be kell valljam, hogy aznap délután nem mentünk vissza előadásokat hallgatni. Azután a konferencia végéig együtt maradtunk. Úgy éreztük – hogy a *Casablanca* című film se maradjon ki az idézetek közül –, „egy gyönyörű barátság kezdődött el” közöttünk.

Egyes forgatókönyvekben a következő mondat valószínűleg az lenne, hogy „és a többi immár történelem!” Valóban, a többi történelem és emlékezés...

Az elkövetkező harmincöt évben Edith szóban, írásban és tettekben mellettünk állt. Az első nagy tett a rendkívül sikeres Magyar-Amerikai Pszichoanalitikus Dialógus megszervezése volt (költségek előteremtése, vendéglátás, programtervezet, a közös érdeklődésre számító tudományos anyag válogatása stb.), mely a New School auditoriumában indult 1987-ben.

Nekünk, a háború utáni második generációs analitikusoknak, akik Budapestről érkezünk, ez az élmény sok szempontból meghatározó lett. Edith ott volt velünk végig: segített eligazodni New York intellektuális közegében, megosztotta velünk a szorongásokat és a sikert, segített kifejezni és – mind konkrét, mind szimbolikus értelemben – lefordítani a kérdéseket és válaszokat.

Nyelvérzéke és szerkesztői precizitása legendás volt.

A másik nyelvének ismerete és megértése életmentő lehet – ezt a leckét már kiskamaszként megtanulta, amikor minden veszélyt legyőzve átvitte a megszállott Európán keresztül öccsét egészen a New York-i kikötőig, ahol végre biztonságba kerülve átadhatta a korát meghazudtoló felelősséget azoknak, akikre tartozott: a szüleiknek.

Mint oly sokak számára, akik primer világukat kényszerű módon maguk mögött kellett hagyni, akik nagyon fiatalon olyan sokat veszítettek el, a kapcsolatok, a család és a barátságok az ő életében is központi szerepet játszottak.

Edith Kurzweil sok mindent megélt az elmúlt száz év legsötétebb korszakaiból, egzisztenciális és intellektuális csatáiból és felemelő pillanataiból. Elszántsága, autentikus volta és stílusossága hozzájárult ahhoz, hogy egy nagyon speciális helyet foglaljon el nemcsak saját világában, de mindannyiunk életében. Erős, melegszívű, lojális, elegáns – és még a kilencvenes éveiben is – szexi! Életnagyságú példakép. Gondolatban örökké velünk fog maradni, emberi történeteket, embertelen

megnyilvánulásokat és hétköznapi eseményeket elemezve – azzal a fel-felvillanó, lefegyverző és kópés mosollyal az arcán.

2016, New York

Edith Kurzweil 1924–2016

Allen Kurzweil*

Edith Kurzweil (1924–2016)

Emlékezés

Edith Kurzweil Bécsben, jólétbe született – azonban a kiváltságos élet az Anschluss-szal számára is véget ért. 12 éves korában szemtanúja a Kristalnacht pusztításának. Röviddel ezután a család szétszakad, és megkezdődik az a két évig tartó exodus, mely a háborús Európán keresztül – Belgiumon, Franciaországon, Spanyolországon és Portugálián át – végülis New Yorkban ér véget. Öccsét hihetetlen találékonysággal és korát meghazudtoló felelősséggel vigyázva vezeti át minden veszélyen Amerika és a szülők felé.

Amerikában különféle munkák várják: dolgozott kalapszalokban, volt szabósegéd, gyémánt-csiszoló – és mindeközben esténként iskolába járt.

1958-ban férjével együtt Milánóba költözött, ahol részt vett az Amerikai Községi Iskola megteremtésében. Egyetemi pályafutása csak férje korai halála után, 1966-ban indult el.

Három gyereket kellett eltartania, de ezzel együtt képes volt arra, hogy visszaüljön az iskolapadba, és idővel PhD-t szerezzen szociológiából a New School for Social Research falai között, ahol azután a Board of Governors tagjaként élete végéig odaadó munkát végzett.

Mire 2003-ban visszavonult, két egyetemi katedrát tudhatott maga mögött (a szociológia professzora mind a Rutgers, mind az Adelphi szociológia tanszéken), számos új irányokat kereső és mutató könyv fűződik a nevéhez: egyebek között az üzleti vállalkozásról, strukturalizmusról, pszichoanalízisről és feminizmusról jelennek meg munkái.

Része a Ferenczi-reneszánsznak – konferenciákon vesz részt és cikkeket publikál Ferenczi és az amerikai pszichoanalízis kapcsolatáról.

Megjelenik *Full Circle* című könyve, mely végigköveti – saját kifejezésével élve „kaméleonszerű változásokkal” tarkított – életét.

Edith intellektuális tevékenységének listája nem ér itt véget. Egyetemi előadói évei alatt dolgozik a *Partisan Review*-nak, a sok szenvedélyes vitát kavart irodalmi lapnak, melynek egyik alapítója Edith negyedik (és egyben utolsó) férje: William Phillips. Az évek multával a szerkesztői feladatok széles körét egyre inkább magára vállalja.

Munkássága és érdemei elismeréseként 2003-ban a National Humanities Medal kitüntettetje lesz.

Minden szakmai eredménye mellett azonban Edith mindig és mindenekfelett odaadó anya, leány, nővér és barát maradt – bájos, elegáns, nyitott gondolkodású természetes erő, akinek játékosága, igényessége és lelki nagyvonalúsága mindenkit gazdagabbá tett, aki csak ismerte őt.

---

* Allen Kurzweil író, Edith Kurzweil legkisebb fia.